

Postanowienie z dnia 15 stycznia 2008 r.

III UK 97/07

Brak w aktach sprawy dokumentu delegowania sędziego do pełnienia obowiązków w innym sądzie (art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) nie oznacza nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c.

Sędzia SN Zbigniew Hajn.

Sąd Najwyższy, po przeprowadzeniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 15 stycznia 2008 r. sprawy z odwołania Zdzisława P. od decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziału Regionalnego w C. o ustalenie braku obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 czerwca 2007 r. [...]

o d m ó w i ł przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie w sprawie Zdzisława P. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi w C. o ustalenie braku obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, wyrokiem z 13 czerwca 2007 r. oddalił apelację w części dotyczącej odwołania Zdzisława P. w przedmiocie ustalenia, że ma on obowiązek zwrotu części uzupełniającej.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik ubezpieczonego zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego naruszenie przepisów postępowania, to jest: „(-) art. 379 pkt 4 k.p.c. w związku z art. 77 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), przez udział w składzie sądu rozstrzygającego sprawę sędziego Sądu Okręgowego w Siedlcach Marcjanny G., która do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Lublinie nie została prawidłowo delegowana; (-) art. 219 k.p.c., przez brak zastosowania tego przepisu, (-) art. 227 w związku z art. 381 i art. 328 § 2 k.p.c., przez ich niezastosowanie oraz oddalenie wniosków dowodowych ubezpie-

czonego; (-) art. 398²⁰ k.p.c., przez wadliwą wykładnię i błędne przyjęcie, że ocena prawna i wskazówki, co do dalszego toku postępowania wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2006 r., III UK 102/06 uniemożliwiały Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie rozpoznającemu niniejszą sprawę, badanie tego, czy Zdzisław P. w podanym okresie prowadził działalność rolniczą; (-) art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c., przez brak zastosowania tych przepisów”. Skarżący podniósł również zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest: „(-) art. 52 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniach społecznych rolników (Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) w związku z art. 134 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), przez błędne zastosowanie; (-) art. 28 ust. 4 w związku z art. 6 pkt 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 84 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. nr 137, poz. 887 ze zm.)”.

Autor skargi kasacyjnej wniósł o przyjęcie jej do rozpoznania i jej rozpoznanie na rozprawie wskazując na zaistnienie następujących przesłanek: 1) wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego „w postaci tego, czy prawomocny wyrok sądu w przedmiocie oddalenia odwołanego ubezpieczonego od decyzji organu rentowego wstrzymującej wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej ma powagę rzeczy osądzonej dla rozstrzygnięcia odwołania od orzeczenia organu rentowego w przedmiocie zwrotu tego świadczenia za okres poprzedzający wstrzymanie świadczenia (co wiąże się z zarzutami z pkt II pkt 1 lit. c i d i pkt 2 lit. a)”; 2) oczywistej zasadności skargi poprzez zaniechanie rozpoznania istoty sprawy w postaci tego, czy ubezpieczony „w okresie od 1 kwietnia 2001 r. do 31 marca 2004 r. prowadził działalność rolniczą (co wiąże się z zarzutami z pkt II 1 b i pkt II 2 lit. b)”; 3) nieważności postępowania z powodu orzekania przez Sąd Apelacyjny w Lublinie w składzie sprzecznym z ustawą, z uwagi na brak delegacji do orzekania w tym Sądzie przez Sędziego Sądu Okręgowego w Siedlcach Marcjanę G.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji. Przepis art. 398⁴ k.p.c. określa wymogi formalne, jakim powinna odpowiadać skarga kasacyjna. Skarga kasacyjna

powinna, poza spełnieniem wymagań przewidzianych dla pisma procesowego, zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części, przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie, wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie oraz wniosek o uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany (art. 398⁴ § 1 k.p.c.).

Spełnienie obowiązku przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia polega, zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., na wskazaniu, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów albo też, że zachodzi nieważność postępowania bądź że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymaga wyraźnego wskazania, która lub które z okoliczności uzasadniających rozpoznanie, zachodzą w sprawie, następnie przedstawienie takiej okoliczności lub takich okoliczności, z ukazaniem ich związku z rozpoznawaną sprawą, oraz zaprezentowanie szczegółowej argumentacji prawnej, uzasadniającej dlaczego Sąd Najwyższy powinien rozpoznać skargę kasacyjną.

W przedmiotowej sprawie skarżący wskazuje trzy przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, to jest: występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, oczywistą zasadność skargi i nieważność postępowania.

Zarzut nieważności postępowania jest bezzasadny. Zgodnie z art. 379 pkt 4 k.p.c., nieważność postępowania zachodzi, jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy. Tymczasem skarżący bezzasadnie twierdzi, że nieważność postępowania zachodzi, gdy w aktach sprawy brakuje dokumentu dowodzącego istnienia delegacji sędziego, co nie ma oparcia w treści 379 pkt 4 k.p.c. lub innym przepisie ustawy. Obowiązek taki nie wynika również z art. 77 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), na który powołuje się pełnomocnik skarżącego. W rozpoznawanej sprawie skład Sądu był zgodny z ustawą, ponieważ orzekanie przez sędziego delegowanego jest zgodne z przepisami. Przepis art. 45 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych stanowi, że sędziego w jego czynnościach może zastąpić sędzia tego samego sądu, a także delegowany sędzia sądu równorzędnego lub bezpośrednio wyższego albo bezpośrednio niższego. Zgodnie z art. 77 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych, Minister

Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, albo na czas nieokreślony: 1) w innym sądzie, 2) w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, 3) w Sądzie Najwyższym - na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, 4) w sądzie administracyjnym - na wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego. Brak w aktach sprawy dokumentu stwierdzającego istnienie delegacji nie dowodzi jej braku. Skarżący nawet nie uprawdopodobnił twierdzenia, że uczestnicząca w składzie sędzia nie miała zgodnej z prawem delegacji do orzekania w sądzie apelacyjnym. Nie podniósł także takiej wątpliwości w trakcie postępowania przed Sądem Apelacyjnym, a wbrew twierdzeniu skarżącego sąd nie ma obowiązku wykazywania prawidłowości delegacji z urzędu.

W kwestii istotnego zagadnienia prawnego, czyli kolejnej przesłanki wskazanej przez skarżącego, uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie można przyjąć, że możliwe jest przedstawienie zagadnienia prawnego bez powołania się na przepis lub przepisy prawa konstruuje to zagadnienie (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2004 r., II PK 7/04; postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2004 r., II UK 423/03; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 sierpnia 2004 r., I PZP 4/04; postanowienie Sądu Najwyższego z 15 marca 2005 r., II UK 204/04; postanowienie Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2005 r., II UK 265/04; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2005 r., I UK 374/04; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2005 r. III PK 67/05; niepublikowane). Tymczasem skarżący nie wskazał przepisów prawa, a w tym zakresie odsyła do przepisów wskazanych w związku z podstawami skargi, co jest niedopuszczalne.

W przedmiotowej skardze brakuje również uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Jest uzasadnienie dotyczące „zarzutów i wniosków”, do którego autor skargi odsyła, z czego nie wynika jednak, w jakim zakresie odesłanie to dotyczy podstaw skargi, a w jakim wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania. Co więcej, nie wiadomo, jak wszystkie przepisy wymienione w zarzutach, do których odsyła skarżący, wiążą się z tym zagadnieniem. Uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie można utożsamiać z uzasadnieniem podstaw skargi. Oba elementy konstrukcyjne spełniają zasadniczo odmienne funkcje na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie jest immanentnie związany z instytucją przedsądu, w

trakcie którego Sąd Najwyższy decyduje o przyjęciu bądź odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jeśli natomiast chodzi o podstawy skargi kasacyjnej i ich uzasadnienie, to Sąd Najwyższy przystępuje do ich oceny już po przyjęciu skargi, na etapie jej merytorycznego rozpoznania. Konieczne jest więc, aby oba te elementy funkcjonowały niezależnie.

Na koniec należy się odnieść do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Oparcie skargi kasacyjnej na przesłance wynikającej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to jest oczywistej zasadności skargi, jest możliwe tylko wówczas, gdy już na pierwszy rzut oka podstawy wskazane w skardze zasługują na uwzględnienie, to jest, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo zostało wydane w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 października 2007 r., I UK 164/07, postanowienie Sądu Najwyższego z 25 września 2007 r. I PK 136/07). Przyczyny oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jej autor przedstawia w kilku wierszach na s. 4. Z fragmentu tego wcale nie wynika oczywista zasadność w przedstawionym powyżej znaczeniu. Wysiłek autora powinien koncentrować się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Sąd Najwyższy nie widzi sprzeczności z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami ani oczywiście błędnej, widocznej na pierwszy rzut oka wykładni lub widocznego w taki sposób niewłaściwego zastosowania prawa. A tylko w takiej sytuacji wskazana przesłanka uzasadnia przyjęcie skargi. Innych przesłanek skarżący nie podaje.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ k.p.c.

=====